

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТАПНІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Мороз О.Л.,

к.філол.н, доцент кафедри англійської мови в судноводінні
Херсонська державна морська академія, м.Херсон, Україна

У сучасному суспільстві спостерігаються зміни щодо розстановки пріоритетів під час професійної підготовки, зумовлені динамікою змін на ринку праці та необхідністю забезпечення конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Зважаючи на зміну сутності розуміння процесу вивчення іноземної мови, що була ініційована запропонованими Загальноєвропейськими Рекомендаціями Ради Європи з мовної освіти [1, 101-108], цілком слушним є твердження про те, що сьогодні знання мови (як сукупності слів та граматичних правил) не є самоціллю, набагато важливішою визнається саме комунікативна компетентність фахівця, тобто його здатність спілкуватися, взаємодіяти з іншими засобами мови. Тому все більшої актуальності сьогодні набуває питання пошуку нових та удосконалення існуючих технологій, методів та прийомів формування професійно-орієнтованої комунікативної компетенції.

Відповідно до концепції формування професійно-орієнтованої КК майбутніх фахівців морської галузі в умовах неперервної освіти випускник морського ВНЗ має сформувати лексичну, граматичну та семантичну компетентності (I етап навчання у морському ліцеї, 1-3 курсах коледжу або 1-2 курсах академії по закінченні якого курсант матиме змогу виконувати обов'язки рядового плавскладу), розвивати здібності до критичного мислення та навички міжособистісної інтеракції з метою вирішення проблемних ситуацій (II етап навчання на 3-4 курсах коледжу або 3-4 курсах академії по закінченню якого курсант отримує диплом бакалавра та претендувати на посади молодшого офіцерського плавскладу) і розвивати вербально-логічне мислення та навички самонавчання та самовдосконалення (III етап навчання у магістратурі по завершенню якого випускник матиме право обіймати посади старшого офіцерського плавскладу). А тому, специфіка формування професійно-орієнтованої КК майбутніх фахівців морського флоту полягає в її поетапності, зумовленій необхідністю рухатися від нижчого щабля (вербально-семантичного рівня) до вищого (акмеологічного). Крім того, важливою особливістю поетапної методики формування КК майбутніх фахівців морської галузі є створення такої дидактичної системи, яка б ґрунтувалася на принципах контекстного навчання та слугувала б засобом переходу до діяльнісно-

компетентнісної моделі навчання [2, 139], вирішуючи проблему наступності між навчальною та майбутньою реальною професійною діяльністю.

При підготовці фахівців на I етапі навчання важливо розвивати лексико-семантичні та граматичні навички студентів/курсантів з метою формування термінологічного апарату майбутньої спеціальності та розвитку інтерпретативної та презентативної КК, що включають у себе односторонню рецептивну комунікацію (сприйняття друкованої або аудіо інформації, декодування наказів, розпоряджень, текстів інструкцій з експлуатації тощо) та односторонню продуктивну комунікацію (звітування про виконане завдання, короткі інструктажі-настанови, доповідь про події під час несення вахти тощо). Ефективними на цьому етапі є введення та опрацювання мовного матеріалу невеликими порціями, так званій «осмислене введення» (meaningful input) [3, с. 213], оскільки таким чином студенти/курсанти не будуть перевантажені непомірною кількістю нового матеріалу. Заняття будується відповідно до моделі PPP - Презентація (Presentation), Практика (Practice) та Продукування (Production) - оскільки він задовольняє потребу у достатній кількості контрольованої практики мовного матеріалу, який вводиться на занятті та надає можливість студентам/курсантам закріплювати, практикувати та повторювати нові лексичні та граматичні одиниці. На II етапі навчання більш продуктивною для використання є модель заняття, побудована за структурою EASA: Залучення (Engage) – Активація 1 (Activate 1) – Вивчення (Study) – Активація 2 (Activate 2), оскільки у курсантів вже сформовано достатній рівень володіння лексичним та граматичним матеріалом і головною потребою на зазначеному етапі навчання є практичне використання мовного матеріалу в комунікативних професійно-орієнтованих ситуаціях, вдосконалення їх комунікативних умінь. З переходом на III етап навчання, під час якого курсанти здобувають ОКР «магістр», змінюються і вимоги щодо майбутньої кваліфікації та рівня сформованих компетентностей. Комунікативні уміння цього рівня повинні бути достатніми для ведення ділових перемов із судовими агентами, представниками портової адміністрації, судновласниками тощо. Тому курсантам необхідно надати більше можливостей для самостійності та креативності, можливостей проявити себе та залучити свій практичний досвід при виконанні завдань. Маючи у своєму розпорядженні значний мовний багаж, курсантам важливо отримати можливість вдосконалити свої комунікативні навички під час виконання різноманітних комунікативних квазі-професійних вправ. Тут пропонуємо варіацію структури EASA, яка є комбінацією цих етапів у різній послідовності з можливим повторенням одного чи декількох з них залежно від мети заняття. Така структура отримала назву «клаптикового виробу» (Patchwork) бо в ній ціле (план-конспект заняття) складається із різних

варіацій окремих елементів (етапів заняття). Організаційною особливістю є скорочення часу та кількості вправ на етап Вивчення (зазвичай одна, максимум дві вправи на один етап) у зв'язку із тим, що лексико-семантичні та граматичні навички вже сформовані, проте час від часу може виникати потреба сфокусувати увагу курсантів на особливостях вживання того чи іншого мовного матеріалу або пояснення окремого аспекту. Також важливо пам'ятати, що завершуватися заняття повинно саме етапом Активації під час якого курсантам необхідно виконати професійно-орієнтоване комунікативне завдання та представити фінальний комунікативний продукт.

Таким чином, запропонована поетапна методика професійно-орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх фахівців морського флоту спрямована на оптимальне поєднання та логічну послідовність видів вправ та завдань, спрямованих на розвиток рецептивно-аналітичної (читання та розуміння професійно-орієнтованих текстів, прослуховування аудіо записів, перегляд навчальних відеофільмів, пошук навчальної інформації в мережі Інтернет тощо), репродуктивної (доповіді, брифінги, інструктажі та ін.) та продуктивної (складання пам'яток, написання електронних листів, заповнення суднової документації) мовленнєвої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання проф. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
2. Ковальчук Г.О. Технології навчання економічних дисциплін в системі неперервної освіти (теоретико-методичний аспект): монографія. Київ: КНЕУ, 2013. 510с.
3. IMO Model Course 3.17. Maritime English. London: International Maritime Organization (IMO), 2014. 351p.